conditions of digitalization]. *Innovatsiini tekhnolohii navchannia v umovakh modernizatsii suchasnoi osvity – Innovative learning technologies in the conditions of modernization of modern education* : monohrafiia / za zah. red. L. Z. Rebukhy. Ternopil : ZUNU. S. 67–83 [in Ukrainian].
9. Shumkov I. (2024) Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv viiskovoi rozvidky v umovakh informatsiino-osvitnoho seredovyshcha VVNZ. [Organizational and pedagogical conditions for the formation of professional competence of future military intelligence officers in the conditions of the informational and educational environment of VVNIZ]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanitarian sciences*. № 71 (3). S. 315–319 [in Ukrainian].
10. Selwyn N. (2016) *Education and Technology : Key issues and debates*. London, Bloomsbury. 232 p.
11. Stasiuk V. V. (2010) Extreme conditions and their impact on the individual characteristics of servicemen. *Bulletin of the National Defense Academy of Ukraine*. № 1(15). P. 175–181

Rodikov V. The Potential of Information Technologies in Innovating and Modernising the Educational Environment for Preparing Future Engineering Corps Specialists for Professional Activities

The article addresses the necessity and urgency of modernising the system to prepare future engineering corps specialists for professional activities. The informatisation of the service-combat activities of future engineering corps specialists is primarily related to ensuring the required level of technical equipment for the educational (training) process to solve professional tasks under operational conditions effectively. Current realities dictate the need to search for ways to improve the educational environment to prepare future engineering corps specialists for professional activities by utilising the potential of information and digital technologies. The main directions of intensive informatisation of the educational environment for preparing future engineering corps specialists are outlined. It is established that the advantages of using information technologies in the educational environment for preparing future engineering specialists for professional activities include the presentation of educational material based on information technologies in forms that ensure the individualisation of learning, the orientation of the training process towards the cadet; significantly increasing the intensity of the educational process by activating the activities of all cadets and revealing the inner potential of each for independent additional studies; the use of the Moodle management system base contributes to the improvement of the organisation and the prompt conduct of control and evaluation procedures of the training process. The systematic use of a complex of general and specialised information technologies in military educational institutions'; educational (training) process is reflected.

Key words: *cadets, information technology, educational environment, future specialists of engineering troops, training, educational process, military educational institutions.*

УДК 378:373.3-051:37.091.12:005.963(045)
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.99.13

Стародубцева К. В.

ГОТОВНІСТЬ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ПРОЄКТУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ: СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА

Стаття присвячена розгляду компонентної структури професійного розвитку вчителя початкових класів. Актуальність започаткованої проблеми пов’язана з професійною діяльністю вчителя початкових класів, необхідністю постійного підвищення педагогічної майстерності й самовдосконалення, тобто професійного розвитку. У зв’язку з цим актуалізовано розуміння феномена професійного розвитку вчителя початкових класів як динамічного процесу позитивних змін особистісних і професійно-значущих якостей, що відбуваються в ході педагогічної діяльності у початковій школі, набуття ним педагогічного досвіду, що забезпечує усталений світогляд, позитивне ставлення до професійної діяльності, дозволяє оптимізувати навчання і виховання учнів відповідно до викликів сьогодення. Визначено структуру готовності вчителів початкових класів до проєктування професійного розвитку в післядипломній освіті. Зазначено, що в цій структурі необхідними складниками виступають мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-інформаційний, компетентнісно-орієнтований, рефлексивно-результативний компоненти. На підставі аналізу наукового фонду, установлено, що мотиваційно-аксіологічний компонент передбачає наявність мотивації до професійного розвитку, мотивації на досягнення успіху в професійній діяльності та наявність професійних цінностей. Когнітивно-інформаційний компонент передбачає обізнаність із інноваційними освітніми технологіями, наявність фахових знань і знань щодо планування індивідуальної траєкторії професійного розвитку. Компетентнісно-орієнтований компонент містить у собі наявність проєктувальних, комунікативно-організаторських умінь і здатність до емоційної саморегуляції. Рефлексивно-результативний компонент передбачає здатність до рефлексії, наявність критичного мислення, здатність до життєстійкості. Зроблено висновки.

Ключові слова: *вчителі початкової школи, післядипломна освіта, готовність до проєктування професійного розвитку, компоненти: мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-інформаційний, компетентнісно-орієнтований, рефлексивно-результативний.*

Актуальність започаткованої проблеми пов’язана із підвищенням вимог до професійної діяльності вчителя початкових класів, необхідністю постійного підвищення педагогічної майстерності і самовдосконалення, тобто професійного розвитку. Професійна діяльність учителя початкових класів зумовлюється

динамічними змінами: інформаційними, технологічними, соціальними, методологічними, що відбуваються в країні та світі, й впливають на освітню систему. Модернізація системи освіти стає нормою, тому важливо сфокусувати уваги на здатності педагога до постійного навчання «Life Long Learning», зокрема на проєктуванні власного професійного розвитку. Слід зазначити, що на законодавчому рівні забезпечується професійний розвиток як безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої освіти, зокрема в системі післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності [2]. Професійний розвиток педагога має індивідуальний характер, визначається досвідом, задоволеністю освітніх потреб, рівнем професійних компетентностей, можливостей вибору доцільних шляхів підвищення кваліфікації. Професійний розвиток учителя початкових класів розуміємо як динамічний процес позитивних змін особистісних і професійно-значущих якостей, що відбуваються в ході педагогічної діяльності в початковій школі, набуття ними власного педагогічного досвіду, що забезпечує усталений світогляд і позитивне ставлення до професійної діяльності, дозволяє оптимізувати навчання і виховання молодших школярів відповідно до нових викликів сьогодення [6, с. 117]. Слід зазначити, що будь-яке педагогічне явище має певну компонентну структуру, відповідно на підставі аналізу наукових праць, присвячених професійному розвитку вчителів, ми дійшли висновку, що компонентна структура готовності вчителів початкових класів до проєктування професійного розвитку у науковій літературі висвітлена недостатньо, а це свідчить про актуальність започаткованого дослідження.

Аналіз наукових публікацій показує, що проблеми *підготовки вчителів в системі післядипломної освіти* досліджували такі науковці, як: Н. Авшенюк, В. Андрущенко, В. Буренко, В. Візетіу, М. Войцехівський, І. Глазкова, В. Гриньова, Л. Даниленко, Г. Дігтярьова, А. Зубко, І. Зязюн, Г. Кравченко, Л. Кравчук, Н. Котельнікова, В. Кремень, А. Лавренчук, В. Лунячек, О. Овадюк, О. Огієнко, В. Пуцов, Л. Пуховська, В. Семиченко, Т. Сорочан,, І. Титаренко, В. Фрицюк, В. Химинець, Н. Черненко та ін.; *питання професійного розвитку та саморозвитку вчителів* знайшли відображення в наукових розвідках К. Бабак, О. Баглай, І. Беха, Ю. Бєлікова, Ю. Бурцевої, О. Вознюк, С. Гончаренка, Н. Гузій, О. Дубасенюк, Є. Дурминенко, Л. Зязюн, С. Кузікової, Я. Москальової, С. Некрасової, О. Нікулочкіної, В. Пелагейченко, О. Пометун, Л. Пшеничної, Л. Рибалка, В. Семиченко, В. Тарасової, П. Харченко. В. Химинець, Р. Цокура, О. Шмирко, В. Фрицюк, А. Черній та ін.; *проблеми формування готовності вчителів до різних видів діяльності* досліджували М. Артюшина, І. Богданова, А. Богуш, І. Гавриш, О. Гончарова, Т. Гуцан, Л. Кондрашова, С. Некрасова, Е. Остапенко, О. Кривильова, М. Кулакова, Е. Карпова, Н. Кічук, З. Курлянд, А. Линенко, Т. Осипова, О. Павленко, О. Серняк, В. Різник, К. Розум, К. Соцький, В. Улич, Н. Чорна та ін.; *структурні компоненти різних педагогічних явищ* розглядали В. Брежнев, Г. Дігтярьова, Б. Долинський, М. Головань, О. Дубасенюк, М. Євстигнєєв, А. Кружельний, Н. Павлова, Н. Свещинська, С. Сисоєва, С. Трішина, В. Фрицюк, Л. Чернікова, Т. Шестакова, В. Ягупов, Н. Яциніна та ін.

Вченими доведено, що максимально результативним професійний розвиток учителя може бути тільки за умов урахування його індивідуальних запитів, потреб, можливостей вільного і самостійного проєктування власної індивідуальної освітньої траєкторії (О. Боровік, Г. Полякова, В. Сидоренко та ін.).

Мета статті полягає у визначенні сутності і компонентної структури готовності вчителів початкових класів до проєктування професійного розвитку в системі післядипломної освіти.

Зазначимо, що дослідниками здебільшого розглядається проблема формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності, яка визначається: цілісний стан підготовленості людини до неї, що забезпечує її фахову спрямованість, дає змогу швидко адаптуватися до професійного середовища й успішно виконувати свої функціональні обов'язки (С. Некрасова); інтегроване особистісне утворення, що є регулятором і умовою успішної фахової діяльності педагогів (І. Гавриш); озброєність людини необхідними для успішного виконання дії знаннями, вміннями, навичками і як згода на виконання будь-яких дій (П. Прибутько); психічний стан, що містить усвідомлення людиною своїх цілей, оцінку наявних умов, визначення найбільш вірогідних способів дії; прогнозування мотиваційних, вольових, інтелектуальних зусиль, вірогідність досягнення результату, мобілізацію сил, самонавіювання в досягненні цілей (У. Лоренц); певний вид настанови, як одночасної і специфічної форми готовності до здійснення діяльності так, і результату безпосередньої діяльності (Д. Узнадзе); цілеспрямоване вираження особистості, що включає її переконання, погляди, мотиви, почуття, вольові й інтелектуальні якості, знання, навички, вміння, настанови (С. Максименко, О. Пелех) [7, с. 11].

За визначенням А. Кужельного, професійна готовність учителя, є інтегративною професійно значущою якістю, системою взаємозалежних структурних компонентів, до яких належать особистісні та процесуальні аспекти [3, с. 7].

Готовність до професійної діяльності майбутніх учителів іноземної мови О. Шмирко розглядає як цілісне утворення, інтегративну властивість, що охоплює у взаємозв'язку, єдності та взаємодії систему компонентів: *мотиваційного, когнітивно-діяльнісного, регулятивно-поведінкового*, що визначають особистісну професійну позицію та мотивацію майбутньої діяльності, сукупність компетенцій, осмислене й ціннісне ставлення майбутніх учителів іноземної мови до процесу власного професійного розвитку [10, с. 19].

В аспекті дослідження викликають інтерес наукові доробки вчених, які досліджували проблему формування готовності до професійного розвитку. Так, готовність педагогів до безперервного професійного саморозвитку, зазначає В. Фрицюк, це система особистісної та функціональної, а також змістовної й оціночної категорії. Виділені блоки – це різні форми прояву готовності, що зустрічаються в реальній життєдіяльності суб’єкта [8. с, 146]

Готовність до професійного саморозвитку, за визначенням С. Некрасової, є інтегративною сукупністю якостей особистості, набутих у фаховій підготовці, й інтернальних здібностей до професійних самозмін, що складається із взаємопов’язаних компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, операційного та рефлексійного [5].

Розглядаючи проблему формування готовності майбутніх педагогів до професійного самовдосконалення, Т. Шестакова акцентує увагу на тому, що це цілісне, відносно стійке особистісне утворення, яке характеризується сукупністю взаємопов’язаних особистісних мотиваційно-ціннісних, когнітивно-інтелектуальних і операційно-діяльнісних детермінант безперервного фахового зростання вчителя-вихователя, які забезпечують оптимальну реалізацію самоосвіти, самовиховання, самоактуалізації та самоменеджменту в професійній діяльності педагога [9, с. 16].

Різноманітність підходів щодо пояснення феномена готовності до професійного саморозвитку дозволив А. Кужельному трактувати її як інтегративну якість особистості педагога-професіонала, умову та передумову ефективної педагогічної діяльності, узагальнений показник фахової компетентності майбутніх учителів, мету професійного самовдосконалення [3, с. 15].

Отже, послуговуючись вищезазначеним, ***готовність учителів початкових класів до проєктування професійного розвитку*** визначаємо як багатокомпонентне особистісне утворення, яке характеризується вміннями планувати шляхи самовдосконалення, підвищення власної педагогічної майстерності, поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, спрямованістю на розвиток індивідуальних і професійно-значущих якостей, що сприятиме їхній успішній самореалізації в початковій ланці освіти.

У структурі зазначеної готовності нами виокремлено мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-інформаційний, компетентнісно-орієнтований та рефлексивно-результативний компоненти. Обґрунтуємо їх вибір.

Мотиваційно-аксіологічний компонент. Мотиваційна складова зазначеного компонента за Г. Дегтярьовою, включає мотиви, мету, потреби в професійному навчанні, вдосконаленні, самовихованні, саморозвитку, актуалізації в професійній діяльності, стимулює творчий прояв особи в професійній діяльності, а також мотиви здійснення педагогічної діяльності, спрямованість на передання суми знань і розвиток особистості учнів [1, с. 137]. Ми цілком згодні із думкою науковиці в тому, що саме мотивація на досягнення успіху в професійній діяльності є рушійною силою у професійному розвитку вчителів початкових класів, оскільки спонукає їх до постійного самовдосконалення, підвищення їхньої педагогічної майстерності. Іншою складовою виокремленого компонента є аксіологічна, що передбачає усвідомлення й привласнення особистістю професійних цінностей. Розглядаючи цінності професійної діяльності вчителя початкових класів нової української школи, Т. Мотуз акцентує увагу на класифікації професійних цінностей учителя початкових класів, а саме нею виокремлено: *цінності-цілі* (значення і сенс професійної діяльності педагога); *цінності-засоби* (значення способів і засобів здійснення професійно-педагогічної діяльності); *цінності-ставлення* (значення і сенс ставлень як основного механізму функціонування цілісної педагогічної діяльності); *цінності-знання* (значення і сенс психолого-педагогічних знань у процесі здійснення педагогічної діяльності); *цінності-якості* (різноманіття взаємопов’язаних індивідуальних, особистісних, комунікативних, професійних якостей особистості вчителя як суб’єкта професійно-педагогічної діяльності, що виявляються в спеціальних здібностях: здатності до творчості, здатності проєктувати свою діяльність і передбачити її наслідки та ін.). Науковиця доходить висновку, що цінності професійної діяльності вчителя початкових класів – це внутрішній емоційно-опанований регулятор діяльності, що визначає ставлення до довколишнього світу, до самого себе, що моделює зміст професійної діяльності [4, с. 87–88].

Когнітивно-інформаційний компонент передбачає обізнаність учителів початкових класів із шляхами власного професійного розвитку (курси підвищення кваліфікації, семінари, тренінги, літні школи, фахові фестивалі тощо). В умовах постійної трансформації системи освіти, у тому числі й початкової школи, вони постійно повинні постійно оволодівати інноваційними освітніми технологіями, підвищувати теоретичні знання з педагогіки (аспекти виховання молодших школярів); психології (розуміння психологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку); знання методології викладання предметів початкової школи; методів оцінювання навчальних досягнення учнів; нормативно-правової документації в галузі початкової освіти (ведення шкільної документації), організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Окрім цього, вчителі початкових класів мають бути здатними втілювати отримані знання на практиці, застосовуючи їх у педагогічній діяльності з молодшими школярами, уміти працювати з великим обсягом інформації, обираючи для себе ту, яка є необхідною в їхньому професійному розвитку, сприяє їхній самореалізації у професійній діяльності.

Компетентнісно-орієнтований компонент містить у собі наявність проєктувальних, комунікативно-організаторських умінь та здатність до емоційної саморегуляції. Зазначені вміння, на нашу думку, є дуже важливими у структурі готовності вчителів початкових класів, оскільки сприяють їхній здатності проєктувати

індивідуальну траєкторію, що дозволяє вчителю усвідомити ступінь власної підготовленості до реалізації поставлених цілей; самостійно здійснити вибір змісту і стратегії власного професійного розвитку; виявити самостійність думки, незалежність, здатність до вибору власної позиції тощо. Не менш важливим у професійній діяльності вчителя початкових класів є вміння професійно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу (учнями, їхніми батьками, колегами), тобто бути здатними до втілення принципу педагогіки партнерства, на чому наголошено в концепції нової української школи.

Рефлексивно-результативний компонент дозволяє людині критично ставитися до себе та своєї діяльності, робить її суб'єктом власної активності, передбачає відображення суб'єктом внутрішнього світу і всього різноманіття індивідуальних особливостей. На нашу думку, саме здатність вчителя аналізувати власну професійну діяльність, дозволяє йому професійно розвиватись, оскільки дозволяє усвідомити власні досягнення і недоліки, визначити напрями подальшого вдосконалення чи реалізації, здійснювати пошук альтернатив у розв'язанні педагогічних проблем, вносити корективи в проєктування власного професійного розвитку. Результативна складова відображає ефективність та успішність професійної діяльності вчителя початкових класів: участь у фахових конкурсах, отримання сертифікатів, нагород, відзнак, розроблення нових методик навчання молодших школярів, активність у роботі професійних спільнот, виступи на семінарах/вебінарах, конференціях, форумах тощо.

Висновки. Підсумовуючи, доходимо висновку, що виокремлені компоненти є важливими складниками готовності вчителів початкових класів до проєктування професійного розвитку, вони є взаємопов'язаними і взаємозумовленими та відіграють значну роль у формуванні зазначеного конструкту.

Перспективою подальших досліджень уважаємо визначення й наукове обґрунтування педагогічних умов формування готовності вчителів початкових класів до проєктування професійного розвитку в системі післядипломної освіти.

Використана література:

1. Дегтярьова Г. А. Теоретичні і методичні основи розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі післядипломної освіти : дис….докт. пед.. наук : 13.00.04. Харків, 2017. 794 с.
2. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017. № 38–39, ст. 380. URL : https://urst.com.ua/act/pro_osvitu
3. Кужельний А. В. Формування готовності до професійного саморозвитку майбутнього вчителя технологій : автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Переяслав-Хмельницький, 2014. 20 с.
4. Мотуз Т. В. Цінності професійної діяльності вчителя початкових класів нової української школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020 р. (№ 70) С. 85–88.
5. Некрасова С. М. Формування готовності до професійного саморозвитку майбутніх магістрів з управління навчальним закладом : автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2012. 20 с.
6. Осипова Т. Ю. Стародубцева К. В. Професійний розвиток учителів початкової школи у системі післядипломної освіти як педагогічна проблема. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 51. Т. 2. С. 114–117.
7. Розум К. В. Формування готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до запобігання і розв'язання конфліктів у навчально-виховній роботі з учнями : дис. .. канд.. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2015. 253 с.
8. Фрицюк В. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх педагогів до безперервного професійного саморозвитку : дис… докт. пед. наук :13.00.04. Вінниця, 2017. 532 с.
9. Шестакова Т. В. Формування готовності майбутніх педагогів до професійного самовдосконалення : дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 250 с.
10. Шмирко О. С. Педагогічні умови професійного розвитку майбутніх вчителів іноземної мови у системі університетської педагогічної освіти : дис….канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2016. 285 с.

References:

1. Dehtiarova H. A. (2017) Teoretychni i metodychni osnovy rozvytku informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti vchyteliv filolohichnykh dystsyplin u systemi pisliadyplomnoi osvity. [Heoretical and methodological foundations of the development of information and communication competence of teachers of philological disciplines in the system of postgraduate education] : dys….dokt. ped.. nauk : 13.00.04. Kharkiv. 794 s. [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» (2017) [Law of Ukraine "On Education"]. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2017, № 38–39, st.380. URL :https://urst.com.ua/act/pro_osvitu [in Ukrainian].
3. Kuzhelny A. V (2014) Formation of readiness for professional self-development of the future technology teacher. [Formation of readiness for professional self-development of the future technology teacher] : autoref. thesis ... candidate ped. Sciences: 13.00.04. Pereyaslav-Khmelnytskyi. 20 s. [in Ukrainian].
4. Motuz T.V. (2020) Tsinnosti profesiinoi diialnosti vchytelia pochatkovykh klasiv novoi ukrainskoi shkoly. [Values of the professional activity of the primary school teacher of the new Ukrainian school]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. № 70. S. 85–88 [in Ukrainian].
5. Nekrasova S. M. (2012) Formuvannia hotovnosti do profesiinoho samorozvytku maibutnikh mahistriv z upravlinnia navchalnym zakladom. [Formation of readiness for professional self-development of future masters in educational institution management] : avtoref. dys. … kand. ped. Nauk : 13.00.04. Zaporizhzhia. 20 s. [in Ukrainian].
6. Osypova T. Yu. Starodubtseva K. V. (2022) Profesiinyi rozvytok uchyteliv pochatkovoi shkoly u systemi pisliadyplomnoi osvity yak pedahohichna problema. [Professional development of primary school teachers in the postgraduate education system as a pedagogical problem]. *Innovatsiina pedahohika*. Vyp. 51. T. 2. S. 114–117 [in Ukrainian].
7. Rozum K. V. (2015) Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv humanitarnoho profiliu do zapobihannia i rozviazannia konfliktiv u navchalno-vykhovnii roboti z uchniamy. [Formation of the readiness of future teachers of the humanitarian profile to

prevent and resolve conflicts in educational and educational work with students] : dys. .. kand.. ped. nauk: 13.00.04. Odesa. 253 s. [in Ukrainian].
8. Frytsiuk V. A. (2017) Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky maibutnikh pedahohiv do bezperervnoho profesiinoho samorozvytku. [Theoretical and methodological principles of training future teachers for continuous professional self-development] : dys… dokt. ped. nauk :13.00.04. Vinnytsia. 532 s. [in Ukrainian].
9. Shestakova T. V. (2006) Formuvannia hotovnosti maibutnikh pedahohiv do profesiinoho samovdoskonalennia. [Formation of readiness of future teachers for professional self-improvement] : dys. … kand. ped. nauk : 13.00.04. Kyiv. 250 s. [in Ukrainian].
10. Shmyrko O. S. (2016) Pedahohichni umovy profesiinoho rozvytku maibutnikh vchyteliv inozemnoi movy u systemi universytetskoi pedahohichnoi osvity. [Pedagogical conditions of professional development of future foreign language teachers in the system of university pedagogical education] : dys….kand. ped. nauk: 13.00.04. Khmelnytskyi. 285 s. [in Ukrainian].

Starodubtseva K. Willingness of Primary School Teachers for Designing Professional Development: Essence and Structure

This article is dedicated to examining the component structure of professional development for primary school teachers. The relevance of the issue lies in the professional activities of primary school teachers, the necessity for continuous improvement of pedagogical skills, and self-improvement, i.e., professional development. In this regard, understanding the phenomenon of professional development for primary school teachers is highlighted as a dynamic process of positive changes in personal and professionally significant qualities, occurring during pedagogical activities in primary school. These changes involve acquiring pedagogical experience, ensuring a stable worldview, a positive attitude towards professional activities, and optimizing teaching and education of students in response to contemporary challenges.

The structure of primary school teachers' willingness for designing professional development in postgraduate education is defined. It is noted that the necessary components in this structure include the motivational-axiological, cognitive-informational, competence-oriented, and reflexive-resultative components. Based on an analysis of the scientific research, it is established that the motivational-axiological component involves the presence of motivation for professional development, motivation for achieving success in professional activities, and the presence of professional values. The cognitive-informational component involves awareness of innovative educational technologies, the presence of professional knowledge, and knowledge related to planning an individual trajectory of professional development. The competence-oriented component includes the presence of design, communicative-organizational skills, and the ability for emotional self-regulation. The reflexive-resultative component involves the ability for reflection, the presence of critical thinking, and the capacity for resilience. The conclusions were drawn.

Key words: *primary school teachers, postgraduate education, willingness for designing professional development, components.*

УДК 378.091.3:070-051]:004.8
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.99.14

Хоменко А. О., Скиба Ю. А.

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ЖУРНАЛІСТИКИ

У статті проаналізовано практичні інструменти штучного інтелекту для підготовки бакалаврів з журналістики. Дані інструменти значно економлять ресурси і освітян, і редакцій під час збору інформації, опису та форматування, передбачення реакції аудиторії, публікації, поширення, аналітики охоплень та комунікації з аудиторією. Розглянуто європейські та українські політики та рекомендації щодо використання штучного інтелекту у Європі та Україні, тенденції щодо пришвидшення використання інструментів штучного інтелекту у галузях освіти і економіки; дослідження реакції медіа та медійної грамотності на генеративний ШІ та власне інструменти штучного інтелекту, які є у відкритому доступі та адаптовані до інтуїтивного використання людиною: без спеціального навчання. Використання інструментів ШІ може підвищити ефективність підготовки майбутніх журналістів, персоналізацію навчання та забезпечити резильєнтність викладачів для забезпечення розвитку унікальних здібностей студентів.

Оптимізація ресурсів каталізується стрімким розвитком штучного інтелекту і, зокрема, підготовка бакалаврів з журналістики трансформується під нові можливості. Штучний інтелект генерує самі інструменти і перед освітянами і журналістами постають нові виклики щодо освоєння цифрового ресурсу для якісного виконання професійних завдань.

За результатами проведеного дослідження систематизовано інструменти штучного інтелекту за генеративними процесами та описано їхній основний функціонал. Як викладачі, так і журналісти-практики можуть ознайомитися якими саме інструментами штучного інтелекту можна скористатися під час збору інформації, перевірки фактів, конверсії аудіо в текст, конверсією тексту в аудіо, генерації тексту, роботи з таблицями, генерації зображень, конвертації тексту у зображення, конвертації тексту у відео, генерації відео, передбаченні реакції аудиторії, поширенні інформації, оцінці медіа-бренду у соціальних мережах, комерційній роботі засобу масової комунікації, цілодобовій технічній підтримці користувачів засобу масової комунікації.

Ключові слова: *штучний інтелект, цифровізація, журналістика, вища освіта, інструменти штучного інтелекту, комунікація, освіта, медіа.*